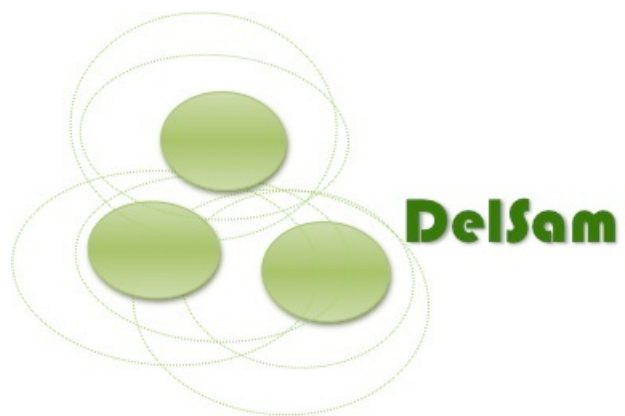

Ann Backman och Eivor Söderström

Möjliga utvecklings- och
samarbetsområden mellan
Optima och ungdomsverkstad

Möjliga utvecklings- och samarbetsområden mellan Optima och ungdomsverkstad

Ann Backman och Eivor Söderström: Möjliga utvecklings- och
samarbetsområden mellan Optima och ungdomsverkstad

FSKC Arbetspapper 5/2014

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Publikationen finns i PDF på vår webbplats www.fskc.fi

Helsingfors 2015

ISBN 978-952-7078-07-5 (PDF)

Innehåll

Innehåll	3
1 Introduktion och bakgrund	5
2 Varför?	7
3 För vem?	9
4 För vad?	10
5 Kritiska frågor och framgångsfaktorer	11
6 Sammanfattning	15
Bilaga 1 Bild över beröringspunkter	16

1

Introduktion och bakgrund

Denna rapport är skriven inom DelSam-projektet (Ungas delaktighet i samhället). Målet med projektet DelSam III är att utveckla kunskap och arbetsmodeller som kan användas i arbetet med ungdomar som går i eller har gått ut grundskolan. Projektet har två fokusområden: dels att höra de ungas åsikter och erfarenheter på ett sätt som stöder deras delaktighet och medbestämmande, dels att främja samarbete och samverkan mellan olika aktörer i ärenden som gäller de unga.

Under de senaste åren har arbetslösheten bland unga stigit i Finland. Enligt forskning har personer med låg utbildning eller avbrutna studier större svårigheter att få arbete och nyutexaminerade kan ha svårt att komma in på arbetsmarknaden. Ungdomsgarantin infördes 1.1.2013 som ett sätt att stimulera ungdomars sysselsättning, förhindra utslagning och marginalisering av ungdomar. Ungdomsgarantin garanterar ungdomar under 25 år samt nyutexaminerade under 30 år sysselsättning i form av arbets-, studie- eller någon sorts rehabiliteringsplats inom tre månader.

Idag förutsätter arbetsministeriet, kultur- och undervisningsministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet att de professionella skall arbeta över sektorgränserna för att bättre kunna stöda unga ut i arbetslivet. Som ett led i detta får t.ex. yrkesskolor allt större ansvar att stöda studeranden i studierna och en uppföljningsplikt av studeranden efter examen. Detta förutsätter även nya arbetsmetoder och goda samarbetsförhållanden med samarbetsparter.

Dessa behov fungerade som utgångspunkt för utvecklingsprocessen mellan Optima, Optimax och en ungdomsverkstad. Den 18.9.2014 hölls en utvecklingsdag med åtta deltagare från Optima (bl.a. studiehandledare, projektledare, kurator, lärare, handledare och utbildningskoordinator) med syftet att öppna upp och diskutera Optimas syn på samarbetsmöjligheter mellan studieenheten och ungdomsverkstäder, och att inom enheten nå en gemensam linje för att stöda studerande i utbildning. Det finns behov att hitta smidiga övergångar mellan verkstadstiden och studietiden samt flexibla lösningar för de studerande som upplever sig vilsna eller osäkra på sina studieval. Det finns ett flertal olika situationer då samarbete med ungdomsverkstad kan bli aktuellt: studeranden kan ha tillgodogjort sig kunskaper inom ungdomsverkstad innan påbörjande av studierna på Optima, studeranden kan ta ett avbrott i studierna på Optima och eventuellt alternera med en period på ungdomsverkstad, eller så kan studeranden önska att göra en praktikperiod på ungdomsverkstad.

Målsättningen är att reda ut ifall studeranden har möjlighet att kunna få en del av verkstadstiden godkänd inom ramen för sin utbildning på Optima och hurudan process och samarbete det skulle krävas mellan studieenheten och ungdomsverkstaden.

Vi inledde arbetet med att deltagarna i smågrupper fick diskutera grundläggande frågor såsom:

- Varför behövs samarbete med ungdomsverkstäder och godkännande av prestationer?
- För vem behövs samarbete och godkännande av prestationer?
- För vad kan man godkänna prestationer?

Nedan görs en presentation över vad deltagarna kom fram till. I diskussionerna nämndes främst ungdomsverkstaden After Eight, som verkar i Jakobstad. I regionen fungerar dessutom ungdomsverkstäderna Kokkotyö (återvinning, second hand) och Föregångarna (stöd i studier, stöd ut i arbetslivet).

2 Varför?

Granskat från den ungas synvinkel steg flera faktorer fram som speciellt relevanta. Deltagarna ansåg att samarbetet kan fungera som en motivationshöjande faktor: Det skulle vara möjligt att motivera unga på After Eight (AE) att fortsätta jobba/delta i verksamheten eftersom man kan få nytta av det i senare studier. Det kunde även vara möjligt att motivera studeranden som inlett sina studier på Optima att inte avbryta sina studier helt utan ta en paus och ev. senare kunna räkna verkstadstiden som en del av studierna. Detta gynnar studeranden eftersom avbrott i studier kan innebära en högre tröskel att återuppta studier.

Deltagarna konstaterade även att ungdomsverkstädernas aktivitet är viktig för att unga skall kunna upprätthålla sin funktionsförmåga. Målsättningen kunde vara att studeranden vid behov skall ha möjlighet att slutföra sina studier eller praktik, eventuellt i en "vänligare" miljö.

Samarbetet kunde ge unga:

- Sociala färdigheter
- Aktivt medborgarskap
- Nyckelkompetenser
- Tillgodoräknande (alternativ för fritt valbara, arbetserfarenhet, livshantering)
- Stöd och rehabilitering

Förutom den ungas synvinkel framkom även utbildningsenhetens nyttoeffekter. En smidig och flexiblare övergång/samarbete mellan ungdomsverkstäder och utbildningsenheten gynnar genomströmningen av studeranden på Optima. Eftersom staten beviljar stöd för antalet examinerade så är det ut Optimas synvinkel viktigt att hålla kvar sina studerande och att se att det finns förutsättningar att genomföra sina studier på en så kort tid som möjligt utan att tumma på inlärningskvalitén. Det är en viktig och motiverande faktor att möjliggöra att studeranden som har en viss kunskap kan få den tillgodoräknad, och som också minskar på dubbelt arbete för både studeranden och studieenheten. Det motiverar också studerande att slutföra sina studier.

Dessutom konstaterade deltagarna att deras målgrupp ofta är samma: de ungdomar som finns på en ungdomsverkstad är ganska långt samma ungdomar som man

sedan möter på Optima och från Optima avbryter en del studeranden som sedan övergår till en ungdomsverkstad.

Deltagarna såg också frågan ur en samhällssynvinkel. Det faktum att vilsna studeranden har en sysselsättning såsom t.ex. en ungdomsverkstad att gå till har på sikt en positiv samhällseffekt, i.o.m. att den unga inte lika lätt passiveras och faller utanför systemet. Från en ungdomsverkstad kan steget till en utbildning vara kortare. Det behövs ett skyddsnät för en del studeranden och en del behöver mer flexibla lösningar för att nå sin examen. I det långa loppet så gynnas arbetsmarknaden av flera utbildade arbetstagare.

3

För vem?

Nästa fråga handlade om för vem behövs, passar och lämpar sig samarbete mellan ungdomsverkstäder och studieenheten.

Följande centrala punkter lyftes fram:

- Studerande med uppehåll
- Studerande med utvidgad Lia (lärande i arbete)
- Studerande med panikstörningar, sociala fobier, asperger/autism
- De som behöver extra stöd, de som inte klarar vanlig grundexamen

4 För vad?

Den sista frågan gällde för vad/hurudan verksamhet kunde studerande få något till godo. Vilken sorts verksamhet på ungdomsverkstäderna kunde även stöda studierna? Utgångspunkten var After Eight's verksamhet eftersom den är verksam i Jakobstad och ligger nära till hands.

Följande utbildningar på Optima har beröringspunkter med ungdomsverkstadens verksamhet och kunde gynnas av samarbete:

- kock, bagare (AE:s caféverksamhet)
- datanom/merkonom (kundservice och försäljning, AE:s medialab)
- artesan, aina (?) (AE:s verkstad/hantverk)

Det kunde vara möjligt att förvandla tiden på ungdomsverkstaden inom följande områden:

- valbara studier 10 studieveckor, varav livshantering kunde vara en möjlig helhet
- praktik
- ev. en hel eller delar av en examensdel (för att få en hel examensdel godkänt krävs yrkesprov)
- muntliga språkstudier (nybörjar finska/svenska?)

Exempelvis kunde caféservice vara en helhet som kunde godkännas. Den motsvarar 10 studieveckor och studerandes erfarenhet och kunskap måste motsvara examensgrunderna¹ och påvisas genom yrkesprov. Caféservice kunde vara en samarbetshelhet som finns i examensgrunder, med förutsättning att kunnandet motsvarar det som krävs. Det förutsätter även en bra dokumentation över arbete på ungdomsverkstaden.

¹ Examensgrunderna reglerar innehållet studiekurserna och hur ställer krav på hur kunskap/kunnande bör påvisas för att kunna godtas som en del av examen.

5

Kritiska frågor och framgångsfaktorer

Nästa helhet som vi bad att deltagarna skulle ta ställning till var kritiska frågor och framgångsfaktorer, dvs. frågor som:

- Vilka är förutsättningarna för att processen skall fungera? (Tex. Kunnande, arbetssätt, samarbete, snabbhet, volym, etc.)
- Vilka är förutsättningarna för att godkännande kan ske?
- Utvecklingsbehov?

Frågor gällande samarbete med ungdomsverkstad

En central aspekt är tydlighet i samarbetet, dvs. arbetsfördelningen ("vem gör vad") och innebörden ("vad betyder det") behöver klargöras, så att ungdomsverkstaden kan ta i beaktande vad som kommer att krävas. Exempelvis kunde det vara till nytta att ungdomsverkstaden känner till examensgrunderna ifall den unga tänker sig att återuppta studier och vill ha något till godo. Ungdomsverkstaden har inte rätt att bevilja studieveckor utan det sköts alltid av en utbildningsenhet.

Dokumentation av verksamheten på ungdomsverkstaden behövs för att kunna påvisa kunnande. Det bör ytterligare tydliggöras hurudan dokumentation som krävs från Optimas sida, helst i en lättläst version. Det kunde vara bra med en dokumenterad handlingsplan, som ungdomsverkstaden kunde skicka till Optima. Vad har de jobbat med på AE? Kan de unga göra en portfolio? Det kunde vara bra med en plan för individuella vidare studier, och eventuellt en självvärdering.

Andra centrala frågor:

- Kunde man utbilda bedömare vid ungdomsverkstäderna? Är det t.ex. möjligt att utbilda handledare på AE som gör en bedömning under t.ex. en veckas tid gällande kunnandet?
- Kunde man strukturera ett examenstillfälle vid AE som skulle motsvara ett yrkesprov? Kunde en bedömning ske med lärare, studerande och handledare vid AE? (Jfr fristående examen inom vuxenutbildning.)
- Stödda läroavtal, "supported education" via verkstäder kunde utredas. Typ 2 år skola +fortsättning på ungdomsverkstad med läroavtal.

- Borde verkstadstiden hållas skilt? Vill studeranden ha omnämmande om den tiden in i sitt betyg, kan omnämmandet utgöra en risk för stigmatisering och därmed innebära en nackdel för den unga?

Möjliga samarbetsområden

Såsom det framkommit också tidigare i texten formulerades tre möjliga situationer då samarbete efterfrågas:

- Studerande ansöker om tillgodogörande av erfarenheter och kunskaper hen tillägnat sig innan påbörjade studier på Optima,
- Studerande som tar paus i studier på Optima kan eventuellt motiveras till en period på ungdomsverkstad, och återtar senare sina studier på Optima,
- Studerande gör praktikperiod på ungdomsverkstad

Deltagarna konstaterade, att det från utbildningsenhetens synvinkel är viktigt att särskilja mellan identifierande av kunnande och erkännande av kunnande. Erkännande av kunnande utgör en egen process som finns beskriven i Optimas interna dokument. En struktur i bedömandet krävs för att garantera kvalitetssäkring gentemot yrkesliv och tredje stadiets utbildningar. Identifiering av kunnande är däremot ett område som enklare öppnar upp möjligheter till samarbete med ungdomsverkstäder.

Finansiering som stöder samarbetet?

Finansieringen utgör ett frågetecken som kräver vidareutredning. En ungdomsverkstad får inga pengar för att ta emot studerande eller rehabiliteringsklienter. Frågan blir:

- Kan ungdomsverkstaden ta emot inskrivna studerande och tvärtom?

Stödfunktion

För att samarbete skall fungera smidigt och för att informationsgången skall löpa krävs ofta stödfunktioner och inom Optima fungerar programmet Optimax vanligen som bron ut och bron in. Optimax roll som brobyggare mellan andra ungdomsverkstäder och Optima kunde ytterligare förstärkas för att underlätta övergångar, coacha, klargöra förväntningar, stöda, och förbereda studerande.

Personalen inom Optimax har vanligen bäst insyn och vetskap om avbrott, tidtabeller och planer för den enskilda studeranden.

Samarbetsexempel

För att komma till en mer konkret nivå kring processen med att få till godo studier valdes ett case inom gruppen.

Case: en studerande som gått på Optima och gör avbrott. Under tiden på Optima har hen gått på kocklinjen. Vid avbrottet kommer den unga till uppsökande arbete på After Eight och börjar jobba på café i 6 månader. Efter denna tid vill den unga sedan återuppta studierna på Optima. Vilka är då möjligheterna att få tiden på verkstaden till godo?

Processen:

Studerande ansöker till Optima efter avbrottet.

Studiehandledaren träffar studeranden och går igenom vad som redan är godkänt, vilken årskurs som studeranden återgår till, vilka kurser som är kvar och om studeranden kan få EAK (erkännande av kunnande) för tiden som hen var borta. Här sker identifiering av kunnandet.

Utbildningskoordinator utreder när vilken kurs går och kollar tidschema.

Studeranden tar kontakt med läraren som ansvarig för kursen som den vill få godkänd (delar eller helhet).

Läraren bedömer om studeranden kan få något till godo, t.ex. genom yrkesprov och gäller det en hel examensdel eller delar av kurser.

Utbildningsenheten ordnar yrkesprov med lärare, studerande och yrkeslivet, där alla tre parter är närvarande och kunskapen påvisas enligt examensgrunderna.

Studiesekreterare för in studieveckorna i studiekortet enligt de godkända papper som studeranden har.

Optimax följer vid behov med och stöder studeranden under hela processen. Personalen fungerar som brobyggare mellan ungdomsverkstaden och Optima för att underlätta övergångar, både vid avbrottet och vid återupptagning av studierna. Dess uppgift är att stöda och förbereda studerande vid behov, klargör förväntningar och kan fungera som "coach".

Övrigt

Under utvecklingsdagen listades frågor som behöver diskuteras vidare inom studieenheten:

- Studerande som varit på ungdomsverkstad innan Optima och får poäng vid ansökan: har den förbrukat sin "rätt" att få något till godo från verkstadstiden?
- Hur mycket kan man splittra fritt valbara studier? 10 sv. i minde bitar, t.ex. 5 + 5? Hur registreras dessa hos andra utbildare?
- Utbildare särskiljer mellan studeranden som går mot en examen och mot betyg medan AN-byrån tydligen inte gör någon särskilnad. En viss förvirring kan uppstå gällande vilka arbeten studerandes kompetens slutligen räcker till.

6 Sammanfattning

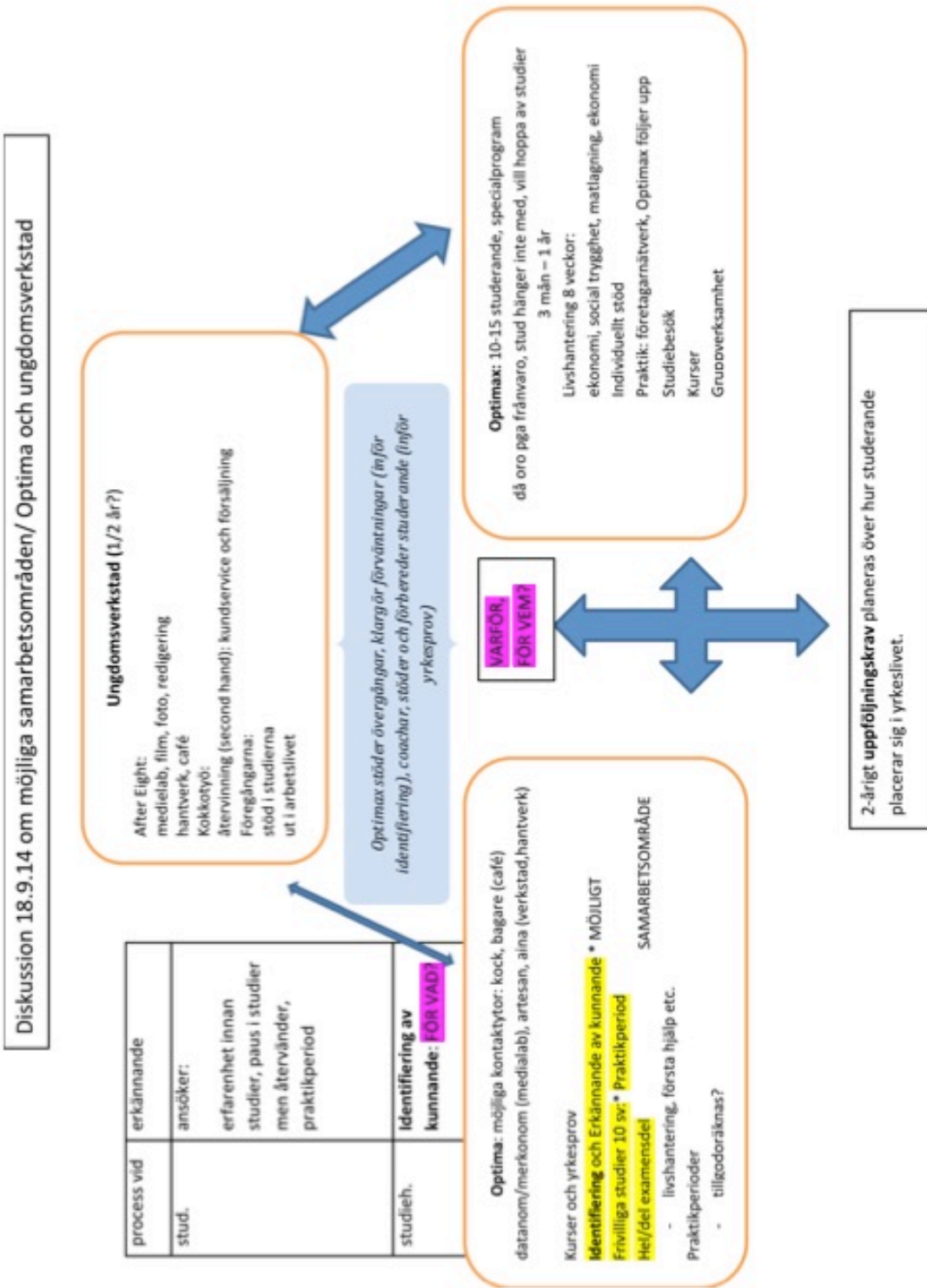
Projektet DelSam har erhållit projektmedel från Undervisningsministeriet för att tillsammans med centrala aktörer utveckla kunskap och arbetsmodeller som kan användas i arbetet med ungdomar. Projektkoordinatören i Österbotten tog initiativ till ett gemensamt utvecklingsarbete mellan utbildningsenheten Optima, specialprogrammet Optimax för studeranden som behöver extra insatser samt ungdomsverkstaden After Eight i Jakobstad. Aktörerna förhöll sig positivt till erbjudna projektresurser som stöd för genomföringen av utvecklingsarbetet.

Utvecklingsprocessen inleddes med en intern utvecklingsdag så att åtta anställda inom Optima och Optimax kunde diskutera samarbetsfrågor och utvecklingsbehov utgående från utbildningsenhetens perspektiv. Projektkoordinatören och en -arbetare planerade och ansvarade för utvecklingsdagens genomförande och dokumentation. Som ett första steg i utvecklingsarbetet har således centrala frågeställningar från utbildningsenhetens perspektiv nu dokumenterats, öppnats upp och förtydligats. Nästa steg för att komma vidare i utvecklingsprocessen behöver inbegripa ungdomsverkstädernas personal, och även studeranderepresentanter, för att förstärka de ungas röst och behov då det gäller att utveckla stödformer som på bästa sätt stöder den unga till att slutföra studier, förstärka sin ställning på arbetsmarknaden och till ett aktivt medborgarskap. Denna intention ligger väl i linje med projektet DelSams två fokusområden: dels att höra de ungas åsikter och erfarenheter på ett sätt som stöder deras delaktighet och medbestämmande, dels att främja samarbete och samverkan mellan olika aktörer i ärenden som gäller de unga.

Projektmedel erbjuds aktörerna för att genomföra också följande fas som involverar ungdomsverkstad och de unga. Samtidigt kan det noteras, att behovet av väl fungerande samarbete mellan utbildningsenheter och ungdomsverkstäder har lyfts fram som ett angeläget tema då Undervisningsministeriet beviljat projektmedel för utvecklingsarbete. De goda erfarenheterna i Jakobstad kan efter en vidareutveckling och dokumentering väl tänkas kunna fungera som en god modell också på en nationell nivå.

Bilaga 1

Bild över beröringspunkter

AB DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSCENTRET
INOM DET SOCIALA OMRÅDET - FSKC
Georgsgatan 18 A 8, 00120 Helsingfors
www.fskc.fi

